

סיגל נעים
כשג'ירפה הופכת
למגדל אייפל

סיגל נעים / כשג'ירפה הופכת למגדל אייפל

סיגל נעים

כשג'ירפה הופכת למגדל אייפל

כנרת, זמורה - מוציאים לאור

Sigal Naim
A GIRAFFE BECAME THE EIFFEL TOWER

All Rights Reserved
Copyright © 2022 by Sigal Naim

Hebrew Language Copyright
© 2022 Kinneret, Zmora, Dvir — Publishing House Ltd.

כל הזכויות שמורות
© תשפ"ב 2022 סיגל נעים
זכויות בעברית © תשפ"ב 2022 כנרת, זמורה, דביר – מוציאים לאור בע"מ

עורכת: סמדר שטינברג
עריכה לשונית: רותי חזנוביץ'

בספר זה נעשה שימוש בציטוטים מתוך: "הריקוד המזור של הלב", רונה קינן; "זמר שלוש התשובות", נתן אלטרמן; "משהו אחר", קתרין קייב תרגום יהודה אטלס, הוצאת כתר; "פו הדב" מאת א.א. מילן הוצאת מחברות לספרות; "המפוזר מכפר או"ר", לאה גולדברג, עם עובד; "המסות", מישל דה מונטיין, הוצאת שוקן.
© כל הזכויות שמורות לבעלי הזכויות ולאקו"ם

עלילת הספר, הדמויות הנזכרות בו ושמותיהן הם כולם פרי דמיונה של המחברת. כל קשר בין עלילת הספר לבין אירועים שהתרחשו במציאות, כמו גם בין הדמויות הנזכרות בו ושמותיהן לבין דמויות או שמות של אנשים חיים או מתים, מקרי בהחלט.

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשרד או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

סידור, עימוד, הפקה וקודם־דפוס במפעלי כנרת, זמורה, דביר – מוציאים לאור בע"מ
רח' אגוז 6, פארק תעשיות חמן, חבל מודיעין 7319900

נדפס בישראל 2022

Kinneret, Zmora, Dvir — Publishing House Ltd.
6 Egoz St., Hevel Modi'in Industrial Park 7319900, Israel

Printed in Israel 2022

מסת"ב 7-418-574-965-978 ISBN

www.kinbooks.co.il

Pour David

היא כותבת לי שורות קצרות
ואני עונה במגילות
המחוות שלה מאופקות
ושלי עולות על גדותיהן

רונה קינן

שלום,

אני יודעת שאין סיכוי שתזכור. זה היה מפגש קצר מדי, מזמן מדי. אני מניחה שהוא היה נטול כל משמעות מבחינתך.

אני שכחתי אותו, את המפגש בינינו. בימים שאחרי עוד זכרתי, אך לאט לאט הוא התערבב עם אינספור דמיונות ואירועים אמיתיים, עד שבמקרה, אירוע פשוט העלה אותך בבהירות לתודעתי. כעת, למרות ניסיונותי להפריד את הפגישה ההיא מהרעש הכללי, אני מצליחה לחלץ רק שברי רגעים ותחושה אחת חזקה. תכף אספר לך עליה.

אני שוכחת המון. שוכחת פרצופים, שוכחת שמות. אני לא מצליחה לשכוח תחושות, אבל מה טעם בתחושה שאיננה מחוברת לאירוע, שם או פרצוף?

אני מציצה לחלקי תמונות בתא הזיכרון שיוחד לך, רגע לפני שהחריץ האחרון נעלם. עמדת שם, ארוך גפיים, עם חן משונה כל כך. באצבעות שנראות ערוכות בכל רגע לרחף על קלידי פסנתר, אחזת משהו לבן.

עברתי דירה השבוע. שוב עברתי דירה. אני עוברת כל יוני לדירה חדשה, כבר שמונה-עשרה שנה. מקפידה לעבור לכד. שוב ניתקתי קשרים (מה שאפשר), שוב זרקתי דברים (את הרוב), שוב מיינתי. כרטיס עם שמך נפל מהערימה. שום ייחוד אין בו בכרטיס הזה. חלק, לבן, עם פונט בנאלי, קל להצמיד אליו כתובת סתמית של מגדל משרדים שגרתי, מקצוע משעמם. חוף מבטחים מושלם. רק בערימה אצלי הוא נראה אחרת, מוכתם, פרוש מחדש לאחר שהיה מקומט בכף ידי. למה קימטתי אותו? איזה מין יצר אליהם תקף אותי פתאום? אינני זוכרת. אני בוהה בכרטיס, מבינה שטוב לא היה שם ולא מצליחה

בשום אופן לשחזר מה כן היה.
שלפתי את הכרטיס מתוך הערימה והחלטתי לנצל הזדמנות.
אני צריכה טובה. כתבתי קודם שאספר על התחושה שנותרה צמודה
לכרטיס. אני לא יודעת באילו מילים להשתמש. אני לא רוצה לומר
משהו רע, אני לא רוצה להעליב, אבל אני חייבת להסביר באופן ברור.
בבקשה אל תכעס. אני מנסה. אם לא אצליח פשוט זרוק את המכתב
הזה לפח. לא אטריד אותך יותר.

הנה, אומר זאת וזהו: אטימות. זה הדבר שמתויק אצלי עם הכרטיס
המקומט שלך. תחושה עזה של אטימות סטואית. לא, לא משהו רע.
לא קהות לרגשות האחר. משהו אחר, משהו מוגן. מין שכבה כזאת
שמצפה כל עצב ועצב בנפרד, בתוך גופך. וגם שכבה נוספת שמצפה
את העור כולו, כמו שעווה גמישה. העיניים רואות, האף מריח, הראש
עובד, אבל העצבים מוגנים מאוד, כמו איטום של גג מפני חדירת
הגשמים.

אז הנה הטובה המבוקשת: תוכל בבקשה ללמד אותי איך נאטמים
כך?

תודה,
ענבר קוהן

נ"ב:

שכחתי להסביר איפה נפגשנו. אולי זה לא התיאור השלם. זה מה
שהצלחתי לבנות עכשיו מתוך קרעי הזיכרונות. אולי משהו מזה
יצלצל לך מוכר ותוכל להבין ממי המכתב הזה. ואם לא, אולי סתם
תסכים לעזור לאדם זר לגמרי.

אז הנה התמונה שבראשי: זה היה ביריד אמנות בניו יורק, לא
מזמן. בהיתי בציור של אגון שילה, הזלתי דמעות בגלל העצבים
האלו שלא מכוסים בכלום. עמדת לידי, המון זמן, בסבלנות כזאת,
בעיניים נעוצות בתמונה בלבד, כאילו חירש ואילם אתה. לא אמרת

כלום. בתמונה שכראשי אין לך תווי פנים, חוץ מעיניים עצובות ויפות מוקפות בקמטי חיוך. הטלפון צלצל. מחיתי את הרטיבות המיותרת בגב ידי ועניתי בעברית. כשסיימתי את השיחה המשכת להסתכל על הציור ואמרת בעברית, שבין כל האמריקאים מסביב נשמעה כאילו התגלגלה כל הדרך מתל אביב: "את יודעת שגוסטב קלימט תמך באגון שילה?" ידעתי זאת. ידעתי גם ששילה מת ימים אחדים לאחר מות אשתו ההרה, במגיפת השפעת הספרדית שהשתוללה באירופה. דמיינתי את ימיהם האחרונים ולכן הדמעות הגיעו, בלי שום הזמנה ואפילו בלי התראה מספקת. אתה המשכת וציינת שהגלריה הזאת מציגה גם ציורים שלו, "כדאי לך להסתכל", אמרת בקול שאינני יכולה לשחזר. לא שאלת על הדמעות הסוררות, לא הצעת ממחטה. חייכתי במבוכה, אוחות בידי כרטיס עם שמך עליו. אתה נעלמת לבלי שוב, ואני בשלווה משונה הלכתי לחפש את העבודות של קלימט.

שלום ענבר,

תודה על מכתבך.

על אף שאינני יודע מה הניע אותך לשלוח אלי את מכתבך יוצא הדופן, אומר לך מיד שאני זוכר הכול.

אכן הפגישה התקיימה בניו יורק, ביריד ה־Armory Show. החזקת ביד כרטיס VIP עם שם מודפס עליו. התמונה שהסתכלת עליה נרכשה באותו יום על ידי סוחר אמנות איטלקי. לפני כחודש התפרסמה ידיעה לפיה התמונה נמכרה לאחרונה במחיר גבוה פי שניים. הסוחר האיטלקי, שידוע ביחסיו הטובים עם גורמים מממנים וביצירתיות שלו בתחום, הצליח "להריץ" את מחירי העבודות של האמן בסדרת עסקאות שהוא היה מעורב בהן בדרך כזאת או אחרת. המימון המתוחכם אפשר תשואה גבוהה במיוחד לאלו שהשקיעו את ההון, בסיכון נמוך יחסית. כך הוא עודד מספר רכישות במחירים שעלו מעסקה לעסקה, עד שהוא מימש את הרכישה שלו. אני מצרף קובץ אקסל, שמציג ניתוח של העסקאות שבוצעו בעבודותיו של שילה בעשור האחרון. אנא כתבי לי אם את זקוקה לעזרה בהבנתו. יומיים לאחר התערוכה, נפגשנו לרגע בכניסה למועדון ה־Blue

.Note

בברכה,
אלישע כ"ץ

4.6.12 | שקט של חושך

היי אלישע,

כל כך שמחתי כשענית לי! פחדתי ששכחת או שתיעלב או שסתם תהיה עסוק ולא תרצה לכתוב לי חזרה.

אם כבר ענית, אני חושבת שאתה כן מבין מה פתאום אני כותבת לך, גם אם נוח לך להעמיד פנים מופתעות. בכל מקרה, אין לי בעיה לשתף פעולה עם התמיהה הזאת שלך.

תגיד, מאיפה השם הזה, אלישע? אמא שלך חיפשה אלוהים שיושיע אותה? הייתי רוצה לחשוב שאת השם שלי בחר אבא שלי, בגלל שפעם הוא אמר שאם מביטים בענבר אפשר לראות עומק. אני לא חושבת שבחיים האמיתיים הוא באמת רוצה להסתכל לעומק (לפחות לא לזה של אנשים), אבל היום זה כבר לא משנה.

יש לי רשימה מסובכת של דברים שאני רוצה לשאול אותך, אבל אנסה להתאפק. אתה יודע, מאז שהחלטתי לכתוב לך את המכתב הראשון, אני מספרת לך כל מיני דברים בראשי. למרבה המזל, רק מעטים מהם מגיעים אל הכתב. אני לא יודעת עד כמה אתה מסוגל לשמוע. לי יש המון מה לומר. הנה למשל מה שסיפרתי לך בראשי היום, לקראת סופו של הערב.

הבוקר התחיל עליז ומבטיח טובות, אבל נגמר בנקודת האפס. אתה בטח רוצה לדעת איזה דבר מיוחד קרה שהוביל לעליזות, אבל האמת היא שלא קרה כלום. סתם קמתי בבוקר עם שרירים קופצניים. גם לך זה קורה? לי זה קורה לגמרי פתאום. זה נעים אבל לפעמים קצת מלחיץ, בעיקר אם אני אמורה להיות מאוד רצינית ומרוכזת. נגיד שילד בכיתה שואל שאלה חשובה, שבכלל לא קשורה ללימודים אלא למשהו רגשי שהוא חווה. זה קורה לפעמים שתוקפת אותם

מין כנות שכזאת, ובלי להתבלבל בכלל הם מסוגלים להתקיל אותי במשהו שהוא ממש בנפשם ולי, אם אני במצב רוח מרומם, הוא נראה תפל לגמרי. כי כשאני נתקפת במין שמחה כזאת שעולה על גדותיה, אני מתקשה להקשיב להם. פתאום הקול שלי מקבל גוון של דחיפות גדולה ואני מוכרחה להעביר להם את המסר הברור והחד-משמעי, לפיו בעצם אין סיבה למצוקה שלהם ואם הם רק יוכלו להרגיש את האופטימיות האדירה ששוטפת אותי, הם יהלכו בין הבריות (וגם עם עצמם) נטולי כל מועקה. הבוקר למשל הרים עומר את היד באמצע השיעור.

"המורה?"

"כן?"

"את יודעת שאני מאוד רציתי לשבת ליד אייל. וגם הוא רצה לשבת לידי. אמרנו למחנכת מזמן ומזמן ואפילו אמא שלי הבטיחה שתדבר איתה, ובכל מקרה, "המשיך בלי לתת לי צ'אנס להכניס מילה, "זה חשוב לנו." וכבר אני יודעת שעוד רגע קולו ירעד והנה דחוף לי לעצור ולהיכנס לדבריו. "אולי לאייל זה פחות חשוב, אבל אני יודע שגם הוא רוצה ואני מחכה כבר המון זמן ואפילו שאת רק מורה מחליפה, את איתנו די הרבה ו..." זהו, לא הצלחתי לתת לו הזדמנות להשלים את שרצה לומר והתפרצתי:

"עומר, אני רואה שאתה חבר של אייל, אבל חבל שלא תראה את ההזדמנות שנוצרה פתאום, עכשיו כשאתה יושב דווקא לא ליד מי שתכננת. מאיה היא ילדה מקסימה ו..." המשכתי והמשכתי להסביר את היתרונות במצב שנוצר והילד האומלל בוהה בי ולא מבין מה אני רוצה מחייו. טיפה אמפתיה לא היתה לי למצוקה שלו ולמרכה הצער, עוד פחות היגיון ישר שיוביל אותי להצעת פתרון שיחסל את התקרית בעודה באיבה. עומר השתתק ואני המשכתי לרחף על עננים ורודים עד סוף היום. בלילה, בעוד אני קבורה מול מסך המחשב, קיבלתי טלפון מאמא של עומר וגם מאמא של מאיה. לשתייהן היה מה לומר על האטימות שלי. אני? אטומה? כל השמחה שקמתי איתה בבוקר

נעלמה כלא היתה ובמקומה נותרה חמיצות שהלכה והתפשטה בתוכי. עכשיו אני מספרת לך, גם על מנת לנסות לפוגג אותה.

דרך אגב, אני כותבת את המכתב הזה בעודי יושבת על הכורסה הכמעט יחידה שעוברת איתי מדירה לדירה. יחד עם שולחן עבודה מתקפל, ה־MacBook היקר ללבי, ארגז אחד של ספרים (שתוכנו מתחלף כמעט לגמרי מדי מעבר), מזוודה עם בגדים ועוד ארגז לכלי מטבח בסיסיים.

אפרופו כלי המטבח, אני חושבת שאכתוב ספר בשול שכולל רק מתכונים שאינם דורשים תנור אפייה (לרוב אלו שבדירות השכורות ממש גרועים), מיקרוגל (סתם כי זה מגעיל) או כיריים (כי עד שאני מתחברת לחברת גז, ממילא מגיע הזמן להתנתק ממנה). אני חושבת שהמון תל אביביים יקנו אותו, אם יש להם מכסת ספרים שכוללת יותר מארגז אחד.

תגיד, חיבתך לאמנות מסתכמת בשיטוט בגלריות ובמוזיאונים או שאתה גם רוכש עבודות?

אני עייפה מאוד, מוצאת את עצמי צוללת לתוך מחשבות יותר ויותר מסובכות ומנותקות מהמציאות. אני מחבבת את השלב הזה, בו דמויות מופרכות נבנות ומתפרקות בראשי במהירות מסחררת. הייתי רוצה לנסות ללכוד ולתאר לך אותן, אך האצבעות מסרבות לשתף פעולה ולהקליד מה שמבקשים מהן.

לילה טוב,

ענבר

שלום ענבר,

לשאלתך, אני בהחלט אוסף יצירות אמנות. כך למשל, יש לי אוסף (על המחשב בלבד, למעט עבודה אחת) של עבודות הנייר של שילה, כחלק מאוסף גדול למדי של עבודות נייר, המתחלק לאמנים זרים וישראלים. את האחרונים אני אוסף בפועל, ברכישות שביצעתי במשך עשר השנים האחרונות. העבודות כולן מאוחסנות בבית הורי. מדובר בדירה גדולה, שקירותיה משרתים יותר את עבודות האמנות התלויות עליהם מאשר את בני הבית. את הזרים אינני קונה בשלב זה. אך על מנת שלא אתרחק מהמעקב אחר המתרחש בשוק, פיתחתי תוכנת אספנים ובה פונקציה שמאפשרת קיום אוסף וירטואלי בלבד. על מנת לשייך תמונה לאוסף חובה להזין לגביה כמות לא מבוטלת של מידע, ממקורות שונים, לרבות מחיר השוק של היצירה או של יצירות דומות לה. כך התוכנה מסמנת כי האספן מילא חלק משמעותי מחובותיו והוא אכן מכיר את היצירה. את הרכישה בפועל הוא יכול לעשות בשלב אחר. ייתכן שבהמשך אמצא דרך להעביר את התוכנה לשימוש מסחרי.

באשר לשמי, מעולם לא שאלתי את עצמי או את הורי מדוע בחרו בו. לצערי, אמי נפטרה לפני פחות משנה. אבל אם זה מעניין אותך, אשאל את אבי.

בברכה,
אלישע כ"ץ

בוקר טוב אלישע,

אני מאוד מצטערת לשמוע על פטירתה של אמך לפני זמן כה קצר. האם היה ביניכם קשר הדוק? איך אביך מתמודד עם המצב? ואפרופו אביך – שאלת אותו על השם אתמול בלילה או שאני נסחפת עם הציפייה שלי לתשובות מעכשיו לעכשיו?

לפני שעה התקשרו מבית הספר וביקשו שאחליף לשעתיים את המורה לאנגלית של כיתה ט'. מאחר שבהיתי בתקרה בשעה החולפת ודמיינתי אותך משוטט בין ירידי אמנות, בוחר עבודות נייר לאוסף הממוחשב, עכשיו אני בבעיית זמן קלה. אם לא אתקע מול המחשב, זה יהיה בסדר. אם אגרר לכתוב לך עוד ועוד, אגיע, גם אם אוותר על איפור, אחרי הילד האטי ביותר בכיתה (פעם זו הייתי אני, אז היום אין אצלי עונש על איחורים. הם יודעים זאת ותמיד מנצלים את זה. לפעמים מתחשק לי לשאול: "פתחנו טיילת פה?" אבל אז עולות בראשי כל מיני מורות עבר שלי ואני נותרת רק עם החיוך).

אני קמה, קמה! אבל לפני זה אני חייבת לשאול אותך רק שאלה אחת. את היתר אשאל כשאשוב.

למה אתה אוסף רק עבודות נייר? מה עם יצירות אחרות? חייבת לרוץ...

ענבר

שלום ענבר,

כמובן שאני רואה חשיבות רבה באיסוף מגוון סוגים של עבודות אמנות, לרבות ציורי שמן, צילומים, פסלים ועבודות וידיאו. אולם, מאחר שאני מעדיף להחזיק אוסף משמעותי בתחום אחד ולהעמיק בו, בחרתי בתחום הנייר. שתי סיבות לבחירה: האחת, כלכלית גרידא. עבודות נייר משמעותיות יעלו פחות מעבודות שמן למשל, באותה רמת חשיבות. הסיבה השנייה, קשורה באמנות. את עבודות הנייר ניתן לחוש ביד, להחזיק אותן, להפוך ולהפוך בהן. בעבודות אלו ניתן להסתיר מעט מאוד, אם בכלל. מרגע שהעיפרון, העט, המכחול או כל כלי אחר הונח על הדף, הוא מטביע עליו את חותמו. זה חותם שלא יימחה וכמעט תמיד ניתן לראות אותו, תחת הכתוב או כאשר הופכים את הדף. העובדה הטכנית הזאת יכולה לייצר אצלנו את האשליה שאנו יכולים לעקוב אחר דרכו של האמן, אחר הלך המחשבה שלו. בעבודות שמן ניתן להחביא יצירות שלמות תחת יצירות קיימות, וכמעט על כל טעות ניתן לכסות. את הלבטים של האמן, כמו גם את טעויותיו, ניתן לגלות רק באמצעים טכנולוגיים מחוכמים. היצירה הזאת, המוכנה, המושלמת, קצת פחות מעניינת אותי מהיצירה הכוללת את הדרך המתלבטת.

הדבר דומה מעט לאיסוף כתבי יד של סופרים ומשוררים, הכוללים את טיוטות היצירה המוגמרת. בתחום הזה, תוכלי למצוא ספרים המוקדשים לגלגולי היצירה.

באשר לפטירתה של אמי – עבור אבי ועבורי, הכאב גדול מכדי לפרק אותו ולשקפו באוסף של סימנים המכונים אותיות, המרכיבות מילים, שאמורות לייצג משמעות המונחת מתעתעת על

כשג'ירפה הופכת למגדל אייפל

צג מחשב.

ולשאלתך – טרם הספקתי לפנות לאבי בעניין שמי.

בברכה,

אלישע כ"ץ

6.6.12 | אפשר (אך לא חובה) לדמיין אוח מציץ בחלון

היי אלישע,

איזה כיף שכבר ענית לי. ככה אני מרגישה יותר נוח לספר לך עוד כמה דברים.

הצלחתי להגיע לשיעור כמעט בזמן. חלק מהילדים היו מרוחים על הכיסאות והשולחנות, עסוקים בכל מיני טלפונים סלולריים מעצבנים, אחרים צרחו בקולי קולות איזה שיר, שבביצוע המקורי שלו היה כנראה לא רע; ילד וילדה ישבו זה לצד זה, כל אחד מהם שקוע בספר, כאילו הם מוקפים בועה אטומה וממילא מחוץ לה לא קורה מאום מבחינתם שמצדיק את תשומת לבם. נעמדתי ליד הלוח, מתבוננת, מחויכת, שותקת. כשאני מצליחה לעשות זאת, אני כמוכּן משתיקה את הכיתה הרבה יותר מהר, מאשר בפעמים שאני מאבדת את שלוותי ומרימה את הקול בבקשות עקרות לשקט. היה משהו מסקרן בהתנהלות שלהם שגרם לי להיתקע שם, אפילו בלי כוונה לייצר רגיעה אצלם. תוך כמה שניות, התחילו ההתלחשויות של "ענבר פה... נו, די תשתקו כבר, זו מורה מחליפה, לא יפה להפריע," ואפילו נשמע קול שאמר, "תראי איזה עקבים. איך היא מצליחה ללכת עם זה?"

זו הקדמה ארוכה, בשביל לספר לך על ילד אחד שנורא מוצא חן בעיני. אני כמעט לא מכירה אותו, אבל הוא מצחיק אותי מאוד וגם את האחרים. הוא מצחיק, בעיקר בגלל שאין לו מושג שהוא עושה זאת. אני לא בטוחה שהצלחתי להבין אם, בסופו של חשבון, הוא נהנה מזה או נעלב. אני מקווה שלא פגעת בו כשצחקתי.

תרגלנו זמנים באנגלית והילדים היו צריכים לתת דוגמאות ל-*present simple* ו-*present progressive*. שמתי לב במשך כמה דקות לאיזו תכונה בקצה הכיתה, כשאחד הילדים דחף עם המרפק

את האחר. הנדחף (נדמה לי ששמו מיכאל) נעמד בעצבים, הצביע על הילד שליידו, ואמר:

"He pushed me yesterday and he will push me tomorrow"

והמשיך: "הוא עושה את זה כל הזמן וזה מעצבן אותי. אפשר להגיד he pushes me, בשביל להסביר שהוא כל הזמן עושה את זה? זה נשמע דבילי! מה זה pushes? איזה מין מילים יש באנגלית?" וכמו נר שכבה בבת אחת, התיישב ונבלע ברקע. כולם פרצו בצחוק, מהסוג ששמור לסטנדאפיסטים, ופניו של מיכאל, שכעסו ונעלבו לפני שבריר שנייה והופתעו מהתגובה האוהדת, הוארו פתאום בחיוך רחב ושוב תפסו מקום בכיתה.

הסתכלתי עליו בהמשך השיעור. הוא אחד הנערים הבודדים בכיתה הזאת, שעוד נותר בו תום ילדותי אמיתי. כמעט כל היתר כבר מביטים על העולם במבט הכל כך לא אטרקטיבי של עולם המבוגרים. פעם קראתי משהו שכתב אריך קסטנר על החינוך. אם זיכרוני אינו מטעה אותי הוא חשב שהחוכמה היא להותיר לילדים מעין מדרגות, שיאפשרו להם גם בכגרותם לרדת למטה אל מרתף הילדות. חשבתי רבות על הרעיון הזה, על כל אלו שמחנך טוב צריך לעשות עמם חסד ורק לעזור להם לנתץ כל מדרגה שעלולה להוריד אותם חזרה לילדותם; ועל אלו שצריכים להשקיע את מרב המאמצים בכניית מדרגות ולצדן סולמות וחבלים, כך שאם אחת הדרכים תיחסם ייוותרו דרכי גיבוי מספיקות. אבל, החוכמה הגדולה ביותר היא כמובן להיות המחנך שמסוגל לראות למה זקוק הילד שמולו. זו אחת הסיבות שבחרתי לא להיות מחנכת. אני לא חושבת שניחנתי ביכולת הזאת לראות את האמת של האדם שמולי. אני מעלה בדמיוני, בזה אחר זה, את הנערים והנערות שישבו מולי היום. אינני מצליחה להפריד מתוכם אף אחד או אחת שאוכל לשרטט את נפתולי נפשם, או אפילו שארצה באמת ללמוד עובדות על חייהם שאינן גלויות בפני. זה נכנס לרשימה הארוכה של יומרות ושאיפות אנושיות, שאין לי. אני כבר שנים מנסה להחליט אם אני רוצה מדרגות לילדותי.

כנראה שלא, כי בפועל לא שמרתי עליהן. אולי עכשיו, כשאני כותבת לך, אצליח לברר למה.

לפני כמה זמן ראיתי באיזו גלריית תיירים בפרזיז עבודה מאוד חמודה. מין תינוק ענק ושמנמן עומד על יד אחת, או ליתר דיוק על אצבע אחת. היו גם עבודות בגלריה אחרת בהן ראו אותו (או אולי היה זה קרוב משפחתו), כולו מוזהב, בוקע בזרועות מושטות קדימה מתוך ביצה לבנה. בשתי העבודות הוא היה כל כך מתוק, שכמעט שקלתי לדמיין לרגע אחד כזה משלי. אמיתי, אני מתכוונת. החיים התגלגלו כך שאת הפינה הזאת בדמיון אני משתדלת לא לבקר. אני מקלידה כעת ומבינה שאין טעם בשאלה למעלה. כנראה שכל מה שהיה צריך זה לראות אותה על המסך, כדי להרגיש את התשובה: מוטב שלא אפגוש את ילדותי.

ויש שאלת (תשובת) המשך: למה לגדל מישהו, שאינני בטוחה כלל שאוכל לבנות לו מרתף? רק כדי שיהיה טעם להעלות ממנו מדרגות? ואתה אלישע, האם היית רוצה לחזור לילדותך?

אני מחכה.
ענבר

שלום ענבר,

אפתח בחוב למכתב קודם.

אינספור פעמים נשאלתי על שמי. בדרך כלל זה מגיע מאנשים שלוחצים את ידי לחיצה מעט ארוכה מדי. כשאני מציג את עצמי ומחייך, הם מפרשים את החיוך כמופנה באופן ייחודי כלפיהם וממשיכים להביט בעיני רגע אחרי שאני מתנתק. בניסיון לצבוע את הקשר הראשוני הזה כאישי הם מתייחסים לשמי, ששמעו זה עתה. מאחר שאינני נוטה לשתף בסיפורים משפחתיים פרטיים או בתחושות אישיות, אני עונה תשובה מעורפלת או ממשיך להעמיק את הקמטים סביב עיני, באופן שמאפשר לכל אחד להעניק פרשנות משלו לחיוך ולשם.

לעתים, שם נושא בחובו משמעות עמוקה עבור מי שהעניק אותו. בעיקר מטעם זה לא ראיתי מקום לחקירות בנושא. אתמול נתקלתי במכר ותיק, באירוע שאבי ביקש ממני להשתתף בו במקומו. בצירוף מקרים אקראי עם שאלתך, אף הוא שאל אותי מדוע הוענק לי שמי. טון הדיבור שלו, שהביע התעניינות כנה הצטרף לתהייה שלך, שלהפתעתי המשיכה להעסיק אותי. זה גרם לי להרהר שמא הגיעה העת לברר את הדברים.

אבי בטיסת עסקים במזרח הרחוק, ולכן הייתי צריך להמתין לשעה סבירה להתקשרות, הן מצד הפרשי השעות והן מצד לוח הזמנים הצפוף שלו. על כל פנים, הוא אומר שהשם אלישע נבחר על ידי אמי.

בברכה,
אלישע כ"ץ

7.6.12 | שלא תקום בבוקר לתיבת דואר ריקה

לילה טוב אלישע,

יפה לך להקדים לתשובה מלא משפטים שמייצרים ציפייה, ובסוף לענות רק על החלק הקל. לא הסברת למה דווקא השם הזה נבחר. אני לא מבינה למה אתה מתפלא על כך ששואלים אותך על שמך. אתה מסתובב בעולם עם שם יוצא דופן יחסית ומחייך לאנשים במאור פנים. זה פריט המידע הראשון שיש להם ואך טבעי שהם ינצלו אותו, בניסיון לצקת לרגע הזה תוכן אישי.

אני מסתובבת בעולם עם חיוך שגורם (לגברים בעיקר) לטעות ולחשוב שאני מעוניינת בחברתם. כמובן שלפעמים זה נכון, אבל לרוב מדובר באי־הבנה. פעם מישהו אמר לי שאני לבבית (מילה משונה. אפשר להשתמש בה גם כחלק משם של מחלה). אני חושבת שזה שילוב בין סקרנות דחופה שיש לי לאיסוף נתונים ואיזשהו רצון כן לקשר (שמתפוגג מהר מדי). הצד השני חווה לעתים תחושה של אינטימיות מבלבלת, אחר כך מגיעים משפטים כמו: "יש בך משהו כל כך מטעה. אמרו לך פעם?" התשובה שאני מקפידה לחסוך מהם היא "כן, אמרו לי. וגם את רוב הדברים האחרים שאתה רוצה לומר במסגרת ניתוח אישיותי ותכונותי". מעניין איך זה יהיה כשאהיה זקנה וקמטי החיוך יישארו, גם כשהעיניים כבר כבדות.

לא בטוח שלך אני צריכה לספר זאת, אבל דווקא לאחרונה פגשתי מישהו, שער כה מצליח לחמוק יפה מהקלישאות.

בכל אופן, אני נאלצת להתעקש בעניין שמך. עניין כזה מייצר חלל בין החוטים המסתבכים במוחי. רק תשובה תמלא אותו ותשתיק את השאון שמייצרים החוטים הנאבקים למלא את הריק. אבל עד שאדע על מה חשבה אמך, כשרצתה דווקא את השם המשונה הזה, אלך על

דילול רגשי ואוסף קושיות בנושא האוסף. אני רוצה שזה יגרום לך
לרצות להמשיך לענות לי.

איך אתה מחליט אלו יצירות לקנות?

ו – כתבת שבחרת בנייר, גם בגלל המחיר. אם יש לך אוסף
משמעותי, אני מניחה שאתה יכול להתמקח, לא? זו אינטראקציה
אנושית שמלחיצה אותי, אפילו רק כמתבוננת מהצד.

לילה טוב, כבר אמרתי?

ענבר

שלום ענבר,

באשר לאופן בחירת היצירות של האוסף, אומר את הדברים הבאים: קיים יחס ישר בין אופני האיסוף השונים למספר האספנים. יש מי שרואה בכך השקעה כלכלית גרידא (ושוכר את שירותיה של אוצרת שתרכוש עבורו) ויש מי שמחובר לכל עבודה בנימי נפשו. אחד אוסף לפי תקופות, האחר לפי רעיונות ושלישי לפי מדינות. היתה תקופה שביליתי לילה או שניים בחודש בדירת גג ענקית, ברובע יוקרתי במוסקבה, שכוסתה מהמסד עד הטפחות בעבודות שמן (חלקן מצוינות) של אמנים רוסיים עכשוויים. בכל התמונות צוירו נשים. רבים אהבים תמונות של נשים, אבל האוסף הזה היה הרבה מעבר לאהבה הכללית הזאת. הוא הדגים אובססיה של ממש. האיש, דרך אגב, היה נשוי חמש פעמים ותמך כלכלית בשישה ילדים. במחווה מפתיעה הוא העניק לי במתנה את אחת העבודות, רגע לפני שבחר להיעלם לחלוטין מחיי. בתמונה שקיבלתי שתי בנות צעירות חולקות כורסה, מאחוריהן ספרייה חצי עמוסה, למרגלותיהן סל עם כדורי צמר ומסרגות לצד נעלי בית פשוטות. שיערה של האחת אסוף לקוקו והיא גורבת גרבי ברך מפוספסים, השנייה עם קוקיות ילדותיות וגרביים אדומים מעוטרים בדוגמת מעוינים פשוטה. פלג גופן העליון מוסתר על ידי גיליונות עיתון, שהן שקועות בקריאתם. למרות שהן לובשות מכנסיים קצרים, יש משהו פשוט ונאיבי בתמונה הזאת; כל כך שונה מהאווירה שמשרות התמונות האחרות בדירה. הוצאת התמונה מהבית, מעוררת אצלי אסוציאציה של משחק רמי שבו אחת העבודות מקלקלת סדרה ולכן צריך להשליך אותה למרכז השולחן.

הבחירה שלי היתה לבנות אוסף של דימויים הקשורים זה בזה. יש חלק בי שהופך כל מיני רעיונות ואפילו מילים, לדימויים ויזואליים. החלק הזה מתעורר ונרדם בדרך שאינני יכול להתחקות אחריו, אך כאשר הוא פעיל אני ממחר לרשום בקווים כלליים את הדימויים שעלו. אינני אמן ואף פעם לא אהיה, על כן הטעם היחיד ברישומים שלי נעוץ בכוחם המתעד. הם מופיעים כולם בפנקס, קטן דיו לשאתו כמעט לכל מקום.

כאשר אני נתקל בעבודת אמנות שמזכירה את אחד הדימויים הוויזואליים האלו, אני מעניק לה תשומת לב מיוחדת. כאן נכנס לתמונה שלב הסדרות. אני אוהב לרכוש עבודות המזכירות או מתקשרות זו עם זו, כך שניתן לראות אותן כאילו הן סדרה.

לא מדובר בשידוך עם כללים קבועים מראש. אני זקוק לזמן עיבוד, בו אני מהרהר בעבודות שנקשרתי אליהן באיזשהו אופן. באינספור שעות של שוטטות ברחובות, בעיקר של ערים גדולות, אני מתבונן בעצמי ובחיי ממרחק. העבודות קשורות אלי ואני אליהן. אני רואה אותן בעיני רוחי, משדך, מפרק, מחפש את החוט המקשר וכורך אותו סביב דמויות, נופים ועצמים מופשטים. כמו במאי של סרטים שרק מתי מעט ימצאו בהם עניין, עם החוטים הלבנים של האוזניות המשתלשלים מאוזני, אני בוחר לעצמי את פסקול חיי ואת האמנות שמזינה אותם. לעתים אני מציף בחלונות ראוה וצופה, כמעט מופתע, בדמותי הדומה-לא-דומה לי.

גם אני ראיתי בפריז את התינוקות שתיארת במכתבך. הם מוצגים בגלריות שונות ולדעתי, לא יוצרו על ידי אותו אמן. זוהי דוגמה לסדרה שהייתי עשוי לרכוש, לו הייתי בוחר להתמחות בתחום זה.

סדרה אחרת מביאה לאוסף עבודה שאיננה על נייר, אך מתחילה בעבודת נייר של אביבה אורי. עבודה זו מתארת בקו דיו לכאורה פשוט ובוודאי מינימלי, את קו הנוף. מדובר ביצירה קסומה, אולי הטובה ביותר של אביבה שהיא באופן כללי אמנית מצוינת, המוערכת בחסר, לטעמי. זמן מה לאחר שראיתי את העבודה, ביקרתי בגלריית

הבית האדום בפריז. שם הוצגה תערוכה הנושאת את השם "ניאון". היתה שם עבודה של אמן בשם Jan Van Munster, ובה קו רוטט של ניאון כחול שזכה לשם Brainwave. זהו ייצוג אינטימי, גם אם מופשט מאוד, של זרם המחשבות של האמן. (קטלוג התערוכה מעניין ביותר. ברשותך, אדאג שהוא יישלח אלייך בדואר.) אתמול הוספתי לסדרה זו עבודת נייר שרכשתי מיהונתן, חברי שהזכרתי במכתבי הקודם. יהונתן איננו אמן מוכר, אבל אני מעריך את הכישרון שלו וראוי בעיני לתמוך בעשייה שלו ולעודד אותו להמשיך וליצור. אני מניח שיהיו מומחי אמנות רבים, שבמקרה הטוב יבקרו בנימוס את הבחירה שלי לשייך את העבודות האלו זו לזו, ובמקרה הגרוע ילעגו לבורות שלי. אבל, מאחר שאוסף הדימויים הוא שלי, אינני מרגיש מחויב להצדיק אותו. עם זאת, אני מקווה שאנשים כמוך, שאינם מבקרים, יוכלו להבין אותו.

ולשאלה המופיעה בסוף מכתבך האחרון התשובה פשוטה. שלא כמו אנשי מונטי פייטון, אף פעם אינני מתמקח עם אמנים. או בכלל. אני מבקש לדעת את המחיר וקונה או מוותר, בהתאם לשיקולים שלי.

בברכה,
אלישע כ"ץ

היי לך,

הלכתי לאיבוד. מי זה "יהונתן, חברי שהזכרתי במכתב הקודם?" שאחליף את תווית ה"מכר הוותיק" בתווית "חבר" ואוסיף שם? אני מקפידה לקרוא לאנשים שאני פוגשת בשמם וזהו. כל התוספות האלו של "חברי", "ידידי", "יזיזי" וכו', רק מסבכות את היחסים. מרגע שהוספת תווית לשם, אתה נאלץ להיכנס למיטת סדום של כללים ומנהגים שנלווים לתווית. הבחור החמוד שפגשתי לאחרונה, שמור בטלפון שלי עם אימוג'י בלבד. אם בטעות הקשר הזה יחזיק מעמד, הוא יקבל גם שם. אם לא, אזכור אותו ממילא לפי עיסוקו, שמיוצג באימוג'י החינני שבחרתי.

שתיים בלילה. אני ערה כמו ינשוף בשלכת. אני אמורה להכין איזו עבודה, אבל לא מצליחה לגייס בתוכי ולו בדל של מוטיבציה. במצב נורמלי, אני אמורה לחוש עייפות מופלאה בשלב הזה, אבל משום מה השינה ממני והלאה. עשיתי המון דברים חשובים בשעתיים האחרונות: קיפלתי כביסה (של שבוע), הדחתי כלים (שהצטברו במשך שלושה ימים), נסעתי לסופר שפתוח כל הלילה, בכדי לקנות חלב שיבולת שועל (איזה שם מצחיק) שאין לי מושג מתי אשתה (אמא שלי נהגה לומר שתמיד חייבים להחזיק בבית חלב ועוגיות, "אם מישוהו יבוא לבקר, מה תגישו לו?" רציתי לומר, "מי יבוא באמצע הלילה?") אבל אני לא מתווכחת עם אמא שקיימת רק אצלי בראש), ניקיתי אבק מהתריסים (בכדי שלפיח של האוטובוס שיעבור כאן בעוד כמה שעות, תהיה תחושה נוחה להיצמד לתריס נקי), ונדמה לי שזה הכול בערך. הא, בעצם חשבתי גם על המכתב שאכתוב לך. כל זה כשאני אמורה לעבוד. איזה חוסר אחריות!

ומה בדבר השם? לא דיללתי מספיק? חיפשתי היטב במכתבך את התשובה, הפכתי, ניערתי, שום פירור לא נפל. הנה שוב: למה אמה שלך בחרה אלישע (ואם כבר נתקעים עם שם כזה, שיהיה שם שני!)? לא שאלת את אביך או שהוא לא ידע? כן, אני יודעת שאני קצת עקשנית לפעמים. סליחה.

ובינתיים: יש לי איזה רעיון ורציתי לשאול אותך, אם זו יכולה להיחשב עבודת אמנות. אני מדמיינת פסל שדומה לקונכייה ממנה יוצאת ונוס היפה. הוא בקוטר של שני מטרים בערך ומורכב משתי קשוות מחוברות כשהעליונה פתוחה ומהווה מעין כיסוי, גם אם לא מלא, לתחתונה. חלקה החיצוני נראה כמו עבודת אמאיל מצופה חומר מבריק, בגוונים של ורוד ותכלת. היא תבריק כל כך, שילדים יעמדו בשדרות רוטשילד (שם היא תוצב כמוכן) ויעוו פנים מולה, רק בכדי להגחיק את בכואתם ולצחוק בקול רם. מבפנים הקשווה התחתונה מצופה במזון גמיש, עבה ונוח להפליא, מכוסה בסדיני משי ומעליהם כריות לרוב ושמיכת פוך רכה, בתוך ציפה ריחנית. הקונכייה הזאת מונחת בגובה של שני מטרים בערך ויש לטפס אליה במדרגות רחבות, שעליהן שטיח אדום בוהק. בתחתית המדרגות עומד מבנה קטן שמשמש חדר רחצה נעים ונקי. הוא מכיל שירותים לצד אמבטיה מרווחת, מקום נוח להחליף בו בגדים וגם מכונת כביסה ומייבש כביסה. חלקו החיצוני של המבנה מלא כיתובי גרפיטי. אבל, כאשר נכנסים לתוכו ומדליקים את האור, מראה הקירות החיצוניים משתנה. הם נראים כאילו הם שקופים וניתן לראות דרכם את פנים החדר, המכיל אמבטיה מפוארת ביותר מלאה בקצף רחצה, וברזי זהב בהם משתקפים שנדליירים ענקיים המשתלשלים מהתקרה.

כל הפרויקט אמור להיות שימושי. דרי רחוב יוזמנו לעבור במקום ולהירשם בפנקסה של מארחת מאירת פנים, שתזמין אותם להיות בני אצולה לכמה שעות. כל דר רחוב יגיע בתורו, יתקלח, יקבל נמנמה חדשה וילך לישון בקונכייה. כל מי שיעבור במקום יתבקש להתייחס

לרכישה